

การบูรณาการการโค้ช การศึกษาชั้นเรียนและการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อการเสริมสร้างสมรรถภาพการฝึกปฏิบัติการสอนสำหรับนักศึกษาครู

Integrated Coaching Lesson Study and Professional Learning Community for Development Competency Practicum Preservice Teachers

ชวนพิศ อัตตเนตร¹ ปัญญา ทองนิล^{2*} วิริยา วิริยารัมภะ¹ และ จิรสุมภา ปล่องทอง¹
Chuanpit Attanatra¹, Panya Thongnir^{2*}, Wiriyā Wiriyarampa¹ and Jirasupa Plongthag¹

¹สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

²สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

¹Division of Education (Thai), Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University,
Nakhon Pathom 73000

²Division of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: panya_nu@yahoo.com

Received: 9 February 2019, **Revised:** 4 March 2019, **Accepted:** 2 April 2019

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์การนำเสนอสองประการ คือ 1) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจต่อการประยุกต์ การโค้ช การศึกษาชั้นเรียน และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู 2) เพื่อเสนอแนวทางทางการบูรณาการโค้ช การศึกษาชั้นเรียน และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในการเสริมสร้างสมรรถภาพการฝึกปฏิบัติการสอน สำหรับนักศึกษาครู โดยรายละเอียดของบทความสรุปได้ดังนี้

1. การโค้ช การศึกษาชั้นเรียน และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู แต่ละแนวคิดมีกระบวนการดำเนินการที่ต่างกัน แต่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาสมรรถภาพการปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนของครู

2. แนวทางการบูรณาการการโค้ช การศึกษาชั้นเรียน และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการฝึกปฏิบัติการสอนสำหรับนักศึกษาครู ประกอบด้วยกระบวนการที่เป็นพลวัต 5 ขั้นตอน คือ 1) พัฒนากลุ่ม 2) ปฏิบัติการสอน 3) เรียนรู้จากการปฏิบัติ 4) ทำแผนพัฒนา และ 5) การเผยแพร่และชื่นชม กระบวนการทั้ง 5 ขั้นตอนบูรณาการการปฏิบัติของกลุ่มด้วยบทบาทการโค้ชที่ประกอบด้วย บทบาทผู้ให้ บทบาทผู้รับ และบทบาทผู้บริหารตามลำดับ

คำสำคัญ: การบูรณาการ การโค้ช การสังเกตชั้นเรียน

Abstract

This academic article has two presentation objectives: 1) to create a better understanding of the application of coaches class education and the creation of a teacher professional learning community and 2) to propose guidelines for integrating coaches, class education, and the creation of a teacher professional learning community to enhance teaching competencies for teaching students. The details of this article were summarized as follows;

1. Each concepts of coaching, classroom study and the creation of a teacher professional learning community had a different processes but the goal to improve the performance of teaching and learning of teachers was similar.

2. Guidelines for integrating coaches class education and the creation of a teacher professional learning community to enhance teaching competencies for teaching students consists of 5 steps of dynamics including 1) group development, 2) practice 3), learning from practice, 4) providing the development plan, and 5) publication and appreciation. The 5-steps of dynamics were integrated with the group practice that consisted of various role of coaching namely roles, recipients and executive roles, respectively.

Keywords: integration, coaching, observation of classes

บทนำ

วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ซึ่งศาสตร์อันเป็นองค์ความรู้ของวิชาชีพนั้นสามารถเรียนรู้จากหลักสูตรและสื่อต่าง ๆ ได้ ส่วนศิลป์ของวิชาชีพครูเป็นการนำศาสตร์สู่การปฏิบัติ ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องใช้ทักษะในการปฏิบัติจึงจะทำให้การสอนของครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การผลิตบัณฑิตครูเป็นการผลิตผู้ที่จะออกไปประกอบวิชาชีพ หลักสูตรการผลิตครูได้บรรจุส่วนของศาสตร์ของวิชาชีพและศิลป์การสอนไว้ในหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพที่กระทรวงศึกษาธิการและประกาศการรับรองปริญญาของคุรุสภาได้กำหนดไว้ ซึ่งสถาบันการผลิตบัณฑิตครูต่างให้ความสำคัญในการจัดหลักสูตรให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติตั้งแต่ชั้นปีแรก ๆ จนถึงชั้นปีสุดท้าย โดยให้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไม่น้อยกว่า 1 ปี และมีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพก่อนฝึกปฏิบัติการสอน

กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาครูนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการผลิตบัณฑิตครูที่มีคุณภาพและส่งผลกระทบต่อคุณภาพคน คุณภาพการศึกษาของประเทศ ดังที่ UNESCO [1] กล่าวให้ความสำคัญของการผลิตครูที่มีคุณภาพว่าการยกระดับการฝึกหัดครูของสถาบันผลิตครูนับเป็นกระบวนการสำคัญของกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู การเตรียมครูที่มีคุณภาพและได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมจะสามารถยกระดับมาตรฐานคุณภาพวิชาชีพครูได้ ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพให้แก่ประเทศต่อไป

กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาครูนั้น ประกอบด้วยกระบวนการย่อยที่จะช่วยให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีประสิทธิภาพอยู่หลายส่วน เช่น ตัวนักศึกษาครูที่เลี้ยงอาจารย์นิเทศก์หรือแม้แต่กลุ่มเพื่อนของนักศึกษาต่างเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการฝึกประสบการณ์การฝึกสอน แต่จากการศึกษางานวิจัยของประกอบ กรณิกิจและวชิรา เกรือคำอ้าย [2] ที่ศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษา พบว่า ยังคงประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งระบบการบริหารงาน ประสบการณ์วิชาชีพ ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในสถาบันผลิตครูและโรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนาวิชาชีพครู กิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะ การปฏิบัติงานวิชาชีพครูยังไม่เหมาะสม บุคลากรที่เกี่ยวข้องยังขาดความตระหนักในความสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ขาดการติดตามอย่างใกล้ชิด ทั้งในส่วนของอาจารย์นิเทศก์และครูที่เลี้ยงของสถานศึกษา โดยเฉพาะผู้มีบทบาทโดยตรงในการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษา ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์และครูที่เลี้ยงนั้น ดวงหทัย โสมไชยวงษ์ [3] ได้สรุปผลการวิจัยของวรรณทิพา รอดแรงคำและภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์ [4] ไว้ว่า นิสิต นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูยังประสบปัญหาด้านการสอนและมีความเห็นว่าครูที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสอน ช่วยส่งเสริม คู่มือการปฏิบัติงานที่นิสิต นักศึกษาต้องปฏิบัติ ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากระบวนการนิเทศยังไม่มีความชัดเจนตายตัวหรือเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมา การพัฒนาผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องโดยตรงในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษา เป็นสิ่งที่ต้องพัฒนา ปรับปรุง หารูปแบบในการนิเทศที่เหมาะสมกับการพัฒนาสมรรถนะครูในปัจจุบัน และจะเกิดประโยชน์ต่ออาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาครูทุกฝ่าย ซึ่งแนวคิดการนิเทศการฝึกปฏิบัติการสอนที่ วงการศึกษานำมาใช้มากในปัจจุบัน ประกอบด้วย การบูรณาการกระบวนการสอนงาน การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PLC (Professional Learning Community)

จุดประสงค์ของการเสนอบทความวิชาการ เรื่อง การบูรณาการแนวคิดการโค้ช การศึกษาชั้นเรียนและการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการเสริมสร้างสมรรถภาพการฝึกปฏิบัติการสอนสำหรับนักศึกษาครู มีจุดประสงค์ การนำเสนอ ดังนี้

1. สร้างความรู้ ความเข้าใจต่อการประยุกต์การโค้ช การศึกษาชั้นเรียน และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู
2. เสนอแนวทางการบูรณาการแนวคิดการโค้ช การศึกษาชั้นเรียน และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

บทความนี้แนะนำแนวคิดที่นำมาบูรณาการร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการฝึกปฏิบัติการสอน สำหรับนักศึกษาครู ประกอบด้วยสาระสำคัญ 2 ส่วน คือ 1) แนวคิดที่นำมาประยุกต์ใช้ ประกอบด้วย 3 แนวคิด คือ การโค้ช (Coaching) การศึกษาชั้นเรียน (Learn Study) และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Development: PLC) และ 2) แนวคิดการบูรณาการการโค้ช การศึกษาชั้นเรียน และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้

1. แนวคิดที่นำมาประยุกต์ใช้

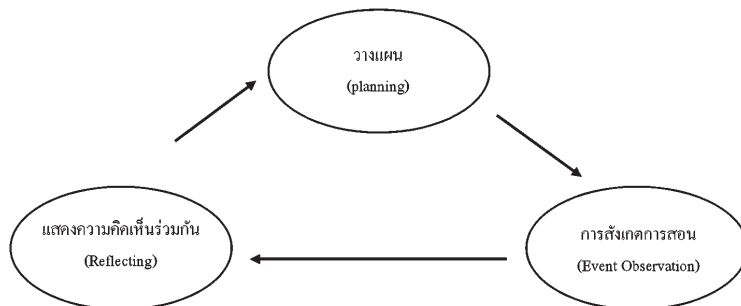
1.1 การโค้ช (Coaching) เป็นวิธีการหนึ่งของการพัฒนาบุคลากรวิชาชีพ ซึ่ง Neufeld and Rope [5] กล่าวว่า เป็นวิธีการในการพัฒนาวิชาชีพที่จะช่วยให้พัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอันจะส่งผลถึงการพัฒนาคณาการศึกษแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) การโค้ชเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Change Coaches) เป็นการโค้ชเพื่อการบริหารจัดการสู่การเปลี่ยนแปลงพัฒนา และ 2) การโค้ชด้านวิชาการ (Contents Coaches) ใช้ในการช่วยการพัฒนาด้านวิชาการ และการจัดการเรียนการสอนของครู

วัชร เล่าเรียนดี [6] กล่าวถึง ความแตกต่างของการนิเทศและการโค้ชว่าจากอดีตการช่วยพัฒนาด้านวิชาการ และการจัดการเรียนการสอนของครูนั้น เราจะใช้การนิเทศ (Supervision) ในรูปแบบต่าง ๆ วัชร เล่าเรียนดี [6] กล่าวถึง ความแตกต่างของการนิเทศและการโค้ชว่า ผู้นิเทศจะเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญ เช่น ผู้บริหาร คณาจารย์ อาจารย์นิเทศก์ หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาท หน้าที่นิเทศ และการนิเทศมักมีการประเมินคุณภาพการเรียนการสอน ด้วยเสมอ ส่วนการโค้ชนั้น ผู้ทำหน้าที่ในการโค้ชนั้นผู้โค้ชจะเป็นผู้ไม่มีอำนาจเหนือกว่าผู้รับการโค้ชหรือเป็นผู้ร่วมพัฒนาวิชาชีพที่สมัครใจ เต็มใจที่จะพัฒนาสมรรถนะด้านวิชาการของกันและกัน ไม่โค้ชเพื่อการประเมินคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้ทั้งผู้โค้ชและผู้รับการโค้ชรู้สึกปลอดภัยต่างฝ่ายต่างได้รับการพัฒนาทั้งเทคนิคการโค้ช และสมรรถนะด้านวิชาการของทั้งสองฝ่าย ดังนั้น เมื่ออาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนำการโค้ชมาใช้ในการพัฒนาสมรรถภาพ การฝึกปฏิบัติการสอนจะต้องระลึกถึงหลักการสำคัญของการโค้ช คือ 1) ต่างฝ่ายต่างไม่มีอำนาจเหนือกว่าผู้รับการโค้ช 2) ต่างฝ่ายต่างได้รับการพัฒนาสมรรถภาพร่วมกัน ทั้งสมรรถภาพด้านการโค้ช และสมรรถภาพด้านวิชาการและการจัดการเรียนการสอน 3) การโค้ชไม่มุ่งเน้นการจับผิดหรือประเมินผล แต่มุ่งที่ผลของการพัฒนา

บทบาทของโค้ช

วัชรรา เล่าเรียนดี [6] กล่าวถึง บทบาทของโค้ชว่าโค้ชจะต้องเป็นผู้ที่ทำงานร่วมกับผู้รับการโค้ช ช่วยอำนวยความสะดวก ส่งเสริม ผสมผสานความคิด สนทนาพูดคุย ฝึกปฏิบัติ พัฒนาความรู้ ความคิด และการปฏิบัติงานของตนเองร่วมกับผู้รับการโค้ช ประกอบด้วยบทบาทโดยสรุป ดังนี้ 1) ผู้ให้ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสะท้อนข้อมูล 2) ผู้บริการสื่อ แหล่งความรู้ 3) ผู้ดูแล บริหาร แนะนำ 4) ผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้แนะนำ 5) ผู้อำนวยความสะดวก ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน 6) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง 7) ผู้เรียน 8) ผู้สนับสนุนในชั้นเรียน ซึ่งบทบาทของการเป็น โค้ชดังกล่าว อาจสรุปเป็น 3 ประการ คือ

1. ผู้ให้ ให้บริการข้อมูล ความรู้ การดูแล สื่อ กำลังใจ คำแนะนำ รวมถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ช่วยพัฒนาสมรรถภาพ การสอนของผู้รับการโค้ช
 2. ผู้รับ โดยรับฟัง รับข้อมูล รับประสบการณ์การโค้ช รับการเรียนรู้ต่าง ๆ จากผู้รับการโค้ช
 3. ผู้บริหาร ผู้ร่วมวางแผน กำหนดบทบาท กำกับผู้รับการโค้ชให้ทำเป็นกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้
- จากบทบาทการโค้ชดังกล่าว จะเห็นได้ว่าบทบาทการโค้ชมีบทบาทหลากหลาย เป็นทั้งบทบาทผู้ให้ ผู้รับ ผู้ช่วยเหลือ มีลักษณะเป็นทางการและไม่เป็นทางการผสมผสานกันไป เพื่อให้เกิดการพัฒนา [3] ในการโค้ชเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนนั้นประกอบด้วยกระบวนการหลัก 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวางแผน (planning) การสังเกต การสอนและการปฏิบัติงาน (Event Observation) การไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflection) ดังแผนภาพ

กระบวนการของการโค้ช

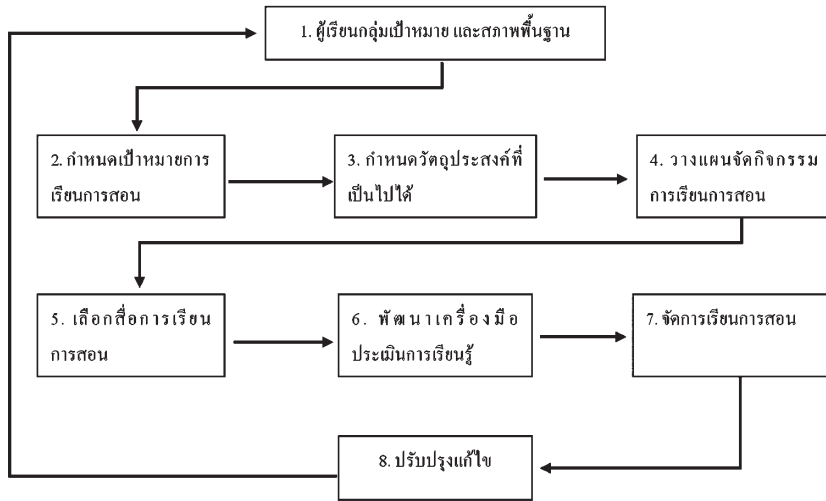
การโค้ชนอกจากสมาชิกกลุ่มจะต้องมีบทบาทของการเป็นผู้ให้ ผู้รับ และผู้บริหารร่วมกันในกลุ่มแล้ว กลุ่มควรดำเนินการโค้ชตามกระบวนการ 3 ขั้นตอน ตามแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 วัฏจักรการโค้ช

ที่มา: วัชรรา เล่าเรียนดี [6]

จากแผนภาพที่ 1 วัฏจักรการโค้ช เมื่อนำรูปแบบการโค้ชมาใช้ในการพัฒนาการสอนของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนแล้วควรมุ่งเน้นการดำเนินงานในแต่ละส่วนของวัฏจักรแต่ละวงรอบโดยยึดหน่วยการเรียนรู้หรือกลุ่มเนื้อหาที่นำมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. วางแผน (planning) เป็นการวางแผนการจัดการเรียนการสอนหรือเรียกว่าการออกแบบการเรียนการสอน ซึ่งหมายถึงกระบวนการเรียนการสอนโดยการวิเคราะห์สถานการณ์หรือเงื่อนไขการเรียนรู้อย่างเป็นระบบแล้วจึงวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุจุดหมายโดยอาศัยความรู้จากหลาย ๆ ทฤษฎี เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนการสอน ทฤษฎีการติดต่อสื่อสาร [7] การวางแผนดังกล่าว สรุปเป็นระบบการออกแบบการเรียนการสอน ดังนี้

แผนภาพที่ 2 ระบบการออกแบบการเรียนการสอน
ที่มา: สุเทพ อ่อมเจริญ [8]

จากแผนภาพที่ 2 ระบบการเรียนการสอนเป็นผลของการวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่ต้องใช้ข้อมูลผู้เรียน ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องมาประกอบการวางแผน จนถึงขั้นการปรับปรุงแก้ไขนั้น ผู้โค้ชและเพื่อนนักศึกษาคควรต้องวางแผนร่วมกันผ่านการแลกเปลี่ยน โค้ชร่วมกันตามบทบาทการ โค้ชจะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมวางแผน ร่วมพัฒนา ร่วมเรียนรู้ด้วยกันทุก ๆ ฝ่าย ก่อนที่จะนำแผนการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในขั้นต่อไป

2. การสังเกตการสอน (Event Observation) บทบาทของครูที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ต้องเข้าสังเกตการสอนในชั้นเรียนอยู่แล้ว โดยเฉพาะครูที่เลี้ยงต้องสังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพทุกชั่วโมง แนวทางการสังเกตการสอนเป็นกระบวนการสังเกตการสอนในชั้นเรียนของนักศึกษาผู้รับการ โค้ช โดยมีหลักปฏิบัติการสังเกตการสอนที่ผู้โค้ช ควรคำนึงถึง ดังนี้

2.1 เป็นการสังเกตการสอนตามแผนระบบการเรียนการสอนที่วางไว้ในขั้นตอนแรกเท่านั้น

2.2 ผู้สังเกตการณ์ ประกอบด้วย ผู้โค้ช อาจารย์นิเทศก์ ครูที่เลี้ยง หรือนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ที่ร่วมกระบวนการพัฒนาสมรรถภาพการสอนร่วมกัน

2.3 การสังเกตการสอนมีกรอบการสังเกต องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับระบบการเรียนการสอนที่วางไว้ร่วมกันทุก ๆ ด้าน ทั้งตัวนักศึกษาครู ผู้ฝึกปฏิบัติการสอน พฤติกรรมการเรียนรู้ การตอบสนองต่อกิจกรรมการเรียนการสอน บรรยากาศที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน ปฏิสัมพันธ์ของผู้สอนกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบการเรียนการสอน

2.4 การบันทึกการสอนด้วยสื่อเทคโนโลยี ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) ส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีการบูรณาการเทคโนโลยีในการเรียนการสอน โดยวางกรอบบูรณาการเทคโนโลยี ศาสตร์การสอน เนื้อหาและองค์ความรู้ของหลักสูตร ใช้ตัวอย่างเครื่องมือ TPACK (Technology Pedagogical Content Knowledge) ดังนั้น การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่บันทึก

การสอนด้วยสื่อเทคโนโลยีจึงนับเป็นการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแนวทางดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ [9] และแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Allen, Seaman and Garrett, 2007 [10] ได้กล่าวว่า การผสมผสานสื่อออนไลน์นอกจากจะใช้กับการเรียนการสอนแล้วการนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการนิเทศก็จะช่วยเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสะท้อนผลการฝึกประสบการณ์ระหว่างอาจารย์นิเทศก์และนิสิตครูได้ทันต่อความต้องการ ซึ่งปัจจุบันการสังเกตการสอนนอกจากผู้สอนและผู้เข้าสังเกตการสอนจะเข้าไปสังเกตในชั้นเรียนขณะสอนแล้วอาจมีข้อจำกัดในเรื่องของพฤติกรรมการสอน พฤติกรรมการเรียนที่อาจไม่เป็นไปตามธรรมชาติ หรือผู้ร่วมสังเกตการณ์อาจเข้าสังเกตการณ์พร้อม ๆ กันได้ อาจใช้ระบบเทคโนโลยีบันทึกภาพเสียง การจัดการเรียนการสอนโดยผู้โค้ช ผู้รับการโค้ช เป็นผู้วางระบบการบันทึกเพื่อนำมาบันทึกไปใช้ในการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน (Reflecting) ซึ่งการบันทึกการสอนนั้นควรบันทึกรายละเอียดการสอนเช่นเดียวกับการเข้าสังเกตการสอนจริงในชั้นเรียน โดยเฉพาะพฤติกรรมการสอน พฤติกรรมการเรียน บรรยากาศในชั้นเรียนที่จะนำมาเรียนรู้แสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน รวมถึงทบทวน และเป็นสื่อการเรียนการสอนในชั้นเรียนของนักศึกษาต่อไป

3. การแสดงความคิดเห็นร่วมกัน (Reflecting) เป็นขั้นตอนของการนำข้อมูลจากการสังเกตศึกษาชั้นเรียนมาอธิบายแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

ในส่วนของหลักการแนวคิดการสังเกตการสอนในชั้นเรียนนี้จะใช้กรอบดำเนินการของศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ที่จะนำเสนอไว้ดังต่อไปนี้

1.2 การศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) เป็นนวัตกรรม (Innovation) เป็นวิธีการ (Method) ที่ใช้ในการพัฒนาครูของประเทญี่ปุ่นและได้รับการยอมรับตลอดมา เป็นวิธีการที่ทำให้การสอนดีขึ้นอย่างยั่งยืน มั่นคง เป็นแนวทางการพัฒนาวิชาชีพครูที่เป็นการปรับปรุงการสอนด้วยตัวเอง (Teacherled Instructional Improvement) และเป็นวิธีการที่ทำให้ครูเป็นผู้ผลักดันให้เกิดการปรับปรุงการสอนด้วยตัวเอง โดยไม่ต้องรอผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก โดยจุดประสงค์หลักหรือจุดเน้น คือ นักเรียน ดังนั้นการนำแนวทางนี้มาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครูจึงก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากต่อการสอนของครู ไม่ว่าจะเป็นด้านเนื้อหา วิธีสอน และการเรียนรู้ของนักเรียน [11]

คำว่า "การศึกษาชั้นเรียน" หมายถึง "การศึกษา" ด้วยการดำเนินการตามขั้นตอนในการพยายามเพื่อบรรลุจุดหมายของการวิจัยที่ครูทุกคนเลือกที่จะทำงานร่วมกัน โดยกระบวนการศึกษาก็คือการร่วมกันศึกษาจัดทำ อภิปราย ปรับปรุงเกี่ยวกับแผนการสอน (Lessons) เมื่อนำแผนการสอนไปสอนก็ร่วมกันสังเกตการสอน รวมถึงศึกษาผลว่าสามารถพัฒนาหรือแก้ปัญหาที่ต้องการไว้มากน้อยเพียงใด ซึ่งก็คือการแก้ปัญหาผู้เรียนอย่างเป็นระบบจึงเรียกว่าการวิจัย

Lewis (2002) [12] ได้เสนอว่าการศึกษาชั้นเรียนควรดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนการศึกษาชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 1 จัดตั้งกลุ่มการศึกษาชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 2 ทำการศึกษาชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนการทำวิจัย โดยการศึกษาแผนการวิจัย พัฒนาแผนการสอน และขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 4 สอนและสังเกตการสอน

ขั้นตอนที่ 5 อภิปรายและวิเคราะห์ผล

ขั้นตอนที่ 6 สะท้อนผลและวางแผนขั้นตอนต่อไป

จากขั้นตอนการศึกษาชั้นเรียนดังกล่าว จะประยุกต์สู่การพัฒนาสมรรถภาพการสอนของนักศึกษาครูได้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดตั้งกลุ่มการศึกษาชั้นเรียน โดยประกอบด้วย การรวบรวมกลุ่ม จัดทำปฏิทินการดำเนินงาน กฎระเบียบ ข้อตกลง หรือเงื่อนไขของกลุ่ม ขั้นตอนนี้เมื่อนำมาใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กลุ่มศึกษาชั้นเรียนควรประกอบด้วย อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง เพื่อนครูที่สนใจร่วมกลุ่มพัฒนา และนักศึกษาที่สนใจร่วมกลุ่ม ขั้นตอนที่ 2 ทำการศึกษาข้อมูลชั้นเรียน ประกอบด้วย 3 กิจกรรมย่อย คือ 1) กำหนดประเด็นพัฒนานักเรียน 2) เลือกเนื้อหาวิชา และ 3) คัดเลือกหน่วยการเรียนรู้ ในขั้นตอนนี้กลุ่มผู้ร่วมพัฒนาจะกำหนดประเด็นพัฒนานักเรียน โดยศึกษาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น ผลการทดสอบผล O-net บันทึกต่าง ๆ นำมาประมวลกำหนดประเด็นพัฒนานักเรียน กำหนดเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ที่เป็นปัญหา หรือต้องการพัฒนา รวมถึงศึกษากำหนดวิธีการหรือกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนา หรือแก้ปัญหาให้นักเรียนในประเด็นที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนการทำวิจัย หรือพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหาผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ ในขั้นตอนที่ 2 ประกอบด้วย แผนการดำเนินงาน (แผนการทำวิจัย) แผนการจัดการเรียนรู้ ในขั้นตอนนี้จะต้องมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญซึ่งหมายถึงอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง หรือครูที่ร่วมพัฒนาและเพื่อนนักศึกษาให้การโค้ช เพื่อปรับปรุง เรียนรู้ร่วมกันจนได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 4 การสอนและสังเกตการสอน เป็นขั้นตอนที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์การสอน นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามแผนที่ตกลงกันไว้ อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง ครูที่ร่วมพัฒนา เพื่อนนักศึกษาที่จะเข้าร่วมสังเกต บันทึกการสอน หรือบันทึกการสอนด้วยวิดีโอเพื่อนำข้อมูลจากการสังเกต การบันทึกด้วยสื่อไปใช้ในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 อภิปรายและวิเคราะห์ผล เป็นการนำผลการสังเกตหรือบันทึกมาร่วมประชุมอภิปรายจุดเด่น จุดควรพัฒนา จุดสังเกต เพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน โดยอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง ครูผู้ร่วมกิจกรรม หรือเพื่อนนักศึกษา ครู ร่วมกันสะท้อนอภิปราย เสนอแนะตามบทบาทของโค้ช ข้อมูลจากการสังเกตหรือบันทึกการสอนจะถูกนำมาเสนอ อภิปราย แลกเปลี่ยน เสนอแนะ และข้อมูลจากการอภิปรายจะถูกนำไปใช้เพื่อการปรับปรุงชั้นเรียนต่อไป จากนั้นวงจรการสังเกต บันทึกการสอน และอภิปรายจะย้อนกลับมาอีกหลังจากวางแผนและนำแผนมาสู่การเรียนการสอนในรอบต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 สะท้อนผลและวางแผนขั้นตอนต่อไป โดยข้อมูลจากการอภิปราย เสนอแนะโดยโค้ชในขั้นตอนที่ 5 บทเรียนจากการสอนในขั้นตอนที่ 4 จะถูกนำมาประกอบการวางแผน การจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะเป็นแผนที่พัฒนาปรับปรุง (Improvement Plan) จากการโค้ช แล้วนำไปสู่การสอนและการสังเกตการสอนต่อไป

เมื่อกลุ่มศึกษาชั้นเรียนได้ร่วมกันพัฒนาการเรียนการสอนด้วยกระบวนการของการโค้ช และการศึกษาชั้นเรียนครบหน่วยการเรียนรู้หรือครบภาคเรียนตามที่ตกลงร่วมกัน ควรได้มีการสะท้อนผลการศึกษาหรือการพัฒนาการเรียนรู้อันที่ได้รับ ทั้งการโค้ช การศึกษาชั้นเรียน การฝึกปฏิบัติการสอน รวมถึงผลการเรียนรู้ของนักเรียนในประเด็นข้อเรียนรู้อันค้นพบ โดยเฉพาะการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะทั้งการเรียนรู้ของอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง ครูผู้ร่วมพัฒนานักศึกษา และนักเรียน

1.3 ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) หรือ PLC มีพื้นฐานมาจากการพัฒนาความสามารถขององค์กรในภาคธุรกิจ แล้วนำมาประยุกต์แนวคิดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่ประตูโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ [13] แต่เดิมการพัฒนาองค์กรของโรงเรียนเป็นการบริหารแนวคิด เป็นการจัดการโครงสร้างแผนการบังคับบัญชา สั่งการ การประสานงาน และการควบคุม ทำให้เกิดการบริหารเป็นระบบควบคุมบังคับบัญชาและความสัมพันธ์ในลักษณะแนวคิด ลักษณะดังกล่าวทำให้เกิดการเรียนรู้และความร่วมมือกันน้อย รวมถึงการแยกส่วนการทำงานจนขาดความสามารถในการแก้ปัญหา นอกจากนั้นยังทำให้เกิดการลดทอนประสิทธิภาพในการทำงานแบบเปิดใจเรียนรู้ รับฟัง เพื่อเปลี่ยนแปลง [10] ลักษณะดังกล่าวขัดกับแนวคิดขององค์กรปัจจุบันที่มุ่งพัฒนาศักยภาพมนุษย์หรือคนในองค์กรมี

การถ่ายโอนเชื่อมโยงองค์ความรู้ การเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจะทำให้บุคลากรขององค์กรส่วนบุคคลแห่งการเรียนรู้และองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน อันเป็นหลักคึกของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (Teacher Professional Learning Community) เป็นรวมตัวของกลุ่มคนในวิชาชีพครูที่มีความรู้ความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาร่วมแลกเปลี่ยนแบ่งปัน เรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ร่วมกัน ทำให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้และปรับใช้ตามแต่สภาพแวดล้อม และสถานการณ์ต่าง ๆ ชุมชนแห่งการเรียนรู้จะเปลี่ยนแปลงการทำงานของครูจากวัฒนธรรมเดิมที่ทำงานอย่างโดดเดี่ยวมาเป็นการทำงานร่วมกันเป็นทีมโดยมุ่งให้เกิดผลต่อสมรรถนะวิชาชีพครู และทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่อาศัยความร่วมมือเป็นฐานในการปรับตัวและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเป็นชุมชนที่ทำให้เกิดการปรับปรุงทัศนคติ เจตคติ ความเข้าใจ กระตุ้นการปฏิบัติงาน และสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง [14]

กลยุทธ์ในการใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู

สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 17 [15] เสนอกลยุทธ์การนำแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การปฏิบัติดังนี้ กลยุทธ์ในการปฏิบัติควรเริ่มด้วยกิจกรรมงานง่าย ๆ ต่อความเข้าใจ ดังนี้

1. เริ่มต้นขั้นตอนง่าย ๆ (Take a baby steps) โดยกลุ่มร่วมพัฒนา เริ่มจากการกำหนดเป้าหมาย สะท้อนผลและเปลี่ยนแปลงในกลุ่มเพื่อกำหนดว่าจะดำเนินการอย่างไร โดยพิจารณาและสะท้อนผลในประเด็นต่อไปนี้

1.1 หลักการอะไรที่จะสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติ

1.2 เราจะเริ่มต้นความรู้ได้อย่างไร

1.3 การออกแบบอะไรที่พวกเราจะใช้ตรวจสอบหลักฐานการเรียนรู้ที่สำคัญ

ในขั้นตอนเริ่มต้นดังกล่าวการปฏิบัติที่จะนำมาใช้กับการเสริมสร้างสมรรถนะ การปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครู โดยอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง ครูผู้ร่วมพัฒนา และนักศึกษา ร่วมกันอภิปรายสะท้อนสภาพปัญหา การปฏิบัติการสอน การเรียนรู้ และการนิเทศที่ผ่านมารวมถึงความหนักใจและสิ่งที่ต้องการจากทุกฝ่ายโดยอาจารย์นิเทศก์เป็นโค้ชในการนำอภิปราย จากนั้นกำหนดสิ่งที่ต้องศึกษาหาความรู้ร่วมกัน และกำหนดภาพผลการพัฒนาที่จะเกิดกับทุกฝ่ายทั้งผู้นิเทศ นักศึกษาและผลการเรียนรู้ที่จะเกิดกับนักเรียน

2. การวางแผนด้วยความร่วมมือ (Plan Cooperatively) โดยกลุ่มร่วมกันกำหนดข้อมูล สารสนเทศที่จะนำมาใช้ในการดำเนินการกลุ่มจะร่วมกันกำหนด ค้นหา ข้อมูลที่จะนำไปสู่การพัฒนาสมรรถภาพการสอน การเรียนรู้ของนักเรียน การดำเนินการนิเทศร่วมกันภายใต้กรอบแนวคิดการโค้ช การศึกษาชั้นเรียน และการใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เช่น ผลการประเมินการนิเทศ ผลการทดสอบของนักเรียน พฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องพัฒนา ความคาดหวังต่างๆ โดยใช้การอภิปรายสะท้อนภายใต้ข้อมูลต่าง ๆ ในขั้นตอนนี้บทบาทของอาจารย์นิเทศจะเป็นผู้โค้ชตามบทบาทของโค้ชที่เหมาะสมกับสถานการณ์และพยายามพัฒนาสมรรถนะการโค้ชดังกล่าวให้เกิดขึ้นกับทุกคนในกลุ่ม

3. การกำหนดความคาดหวังในระดับสูง (Set high expectation) และวิเคราะห์ สืบเสาะหาวิธีการที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จในขั้นนี้กลุ่มใช้ข้อมูลจากขั้นการวางแผนมากำหนดภาพอนาคตที่ต้องการให้เกิด เช่น ความสามารถในการโค้ชของทุกคน สมรรถนะในการปฏิบัติการสอนที่ต้องการให้เกิดผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่จะเกิดขึ้น และกำหนดวิธีการที่จะบรรลุผลสำเร็จของความหวังต่าง ๆ ร่วมกัน

4. เริ่มต้นจากจุดเล็ก ๆ (Start small) เริ่มต้นจากการใช้กลุ่มก่อน แล้วค่อยขยายกลุ่ม

ในขั้นตอนนี้อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจเริ่มต้นเฉพาะกลุ่มสาขาและเมื่อปฏิบัติการพัฒนาการเรียนรู้ไประยะหนึ่งอาจขยายสู่กลุ่มสาระอื่นในสถานศึกษา จำนวนครูที่ต้องการพัฒนา นักศึกษาครูในกลุ่มสาระอื่น ๆ อาจเพิ่มขึ้นในตอนหลังได้ ถ้าเริ่มต้นด้วยกลุ่มใหญ่อาจทำให้ยากต่อการควบคุม การแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ไม่ถึง หรืออาจเริ่มต้นจากกลุ่มเล็ก ๆ หลาย ๆ กลุ่ม กลุ่มละ 3-5 คน ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษา 2-3 คน แต่ละกลุ่มดำเนินการตามกระบวนการภายใต้แนวคิดการโค้ช การศึกษาชั้นเรียนและการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ของกลุ่มตนเอง

5. ศึกษาและใช้ข้อมูล (Study and use the data) ตรวจสอบผลการนำไปใช้และสะท้อนผลเพื่อนำมากำหนดการวางแผน แผนที่ควรดำเนินการต่อ แผนที่ปรับปรุงหรือยกเลิก เมื่อดำเนินการพัฒนาแล้ว กลุ่มควรได้ใช้ข้อมูลมาอภิปรายรวมกันว่าจะอะไรที่ประสบผลและนำไปปฏิบัติต่อไป อะไรที่ควรต้องพัฒนา หรืออะไรที่ควรยกเลิก ทั้งในส่วนของการโค้ช การเขียนแผนและการปฏิบัติการสอน กระบวนการพัฒนาของกลุ่ม

6. วางแผนเพื่อความสำเร็จ (Plan for success) เรียนรู้จากอดีตปรับปรุงหรือปฏิเสธในสิ่งที่ไม่สำเร็จและทำต่อไป ความสำเร็จในอนาคตหรือความล้มเหลวขึ้นอยู่กับเจตคติและพฤติกรรมของครู เมื่อปฏิบัติไปแล้วระยะกลุ่มจะทบทวนแผน ผลการปฏิบัติในทุก ๆ ประเด็น และปรับแผนการดำเนินงานที่จะไปสู่ความสำเร็จ โดยมีกิจกรรมที่ปรับเปลี่ยน เสริมสร้างเจตคติและพฤติกรรมของทีมอยู่ในทุกกิจกรรม

7. นำสู่สาธารณะ (Go public) แผนไหนที่ทำสำเร็จจะมีการเชิญชวนให้คนอื่นเข้ามามีส่วนร่วม ยกย่องและแลกเปลี่ยนความสำเร็จ กลุ่มขอมนำกิจกรรม ผลการพัฒนาที่ประสบความสำเร็จสู่การถ่ายทอดเพื่อประชาสัมพันธ์ความสำเร็จเชิญชวนเพื่อนร่วมวิชาชีพ ยกย่องกลุ่ม แשרความรู้ความสำเร็จทั้งในรูปแบบของเวทีนำเสนอ สื่อออนไลน์

8. ฝึกฝนร่างกาย และหล่อเลี้ยงสมอง (Exercise the body & nourish the brain) จัดกิจกรรมที่ได้มีการเคลื่อนไหว และเตรียมครูที่ทำงานสำเร็จของแต่ละกลุ่ม โดยมีการจัดอาหารและเครื่องดื่มที่เป็นประโยชน์ กลุ่มจัดกิจกรรมพบปะพูดคุย ยกย่องความสำเร็จโดยมุ่งเน้นการเคลื่อนไหว ยืน เดิน มากกว่านั่งฟังการบรรยาย ประชุม นำเสนอ และร่วมรับประทานอาหารร่วมกันในลักษณะบุฟเฟ่ต์ลดลดยกย่องความสำเร็จ จากขั้นตอนการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะเห็นได้ว่าเป็นกระบวนการพัฒนาวิชาชีพที่มุ่งพัฒนาทุก ๆ คนจากกลุ่มเล็ก ๆ ร่วมสะท้อนปัญหาสิ่งที่ต้องการพัฒนา ค้นหาและแשרความรู้ ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนา สะท้อนผลชื่นชมผลสำเร็จร่วมกัน

2. การบูรณาการแนวคิด จากแนวคิดเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูทั้ง 3 แนวคิดดังกล่าวซึ่งประกอบด้วย การศึกษาชั้นเรียน และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาครู

จากหลักการแนวคิดพบว่าเป้าหมายของแนวคิดทั้ง 3 แนวคิด ดังกล่าว ต่างมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ การพัฒนาสมรรถนะของสมาชิกกลุ่มสู่การพัฒนาคุณภาพนักเรียน แต่ละแนวคิดมีจุดเด่น และเป้าหมายของแนวคิดที่ต่างกัน สรุปจุดเด่น และแนวคิดของเป้าหมายทั้ง 3 แนวคิดได้ดังนี้

1. การโค้ช เป็นแนวคิดที่มุ่งให้กลุ่มพัฒนาวิชาชีพได้มีวางแผนทำงานรวมกันตามกระบวนการของการโค้ช สมาชิกทุกคนปฏิบัติตามบทบาทของการโค้ชอย่างเท่าเทียมการช่วยเหลือกันและกัน ในเกณฑ์การพัฒนาการเรียนการสอนลดการสั่งการซึ่งจะทำให้เกิดการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผล มากกว่ารอการสั่งการ

2. การศึกษาชั้นเรียน เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ครูได้สำรวจวางแผนการสอน เข้าสังเกตการสอนในชั้นเรียน นำข้อมูลจากการสังเกตมาสะท้อนคิดเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาผู้สอนและตัวผู้เรียน ซึ่งหากนำเทคโนโลยีมาประกอบ การศึกษาชั้นเรียนก็จะเพิ่มประสิทธิภาพการศึกษาชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

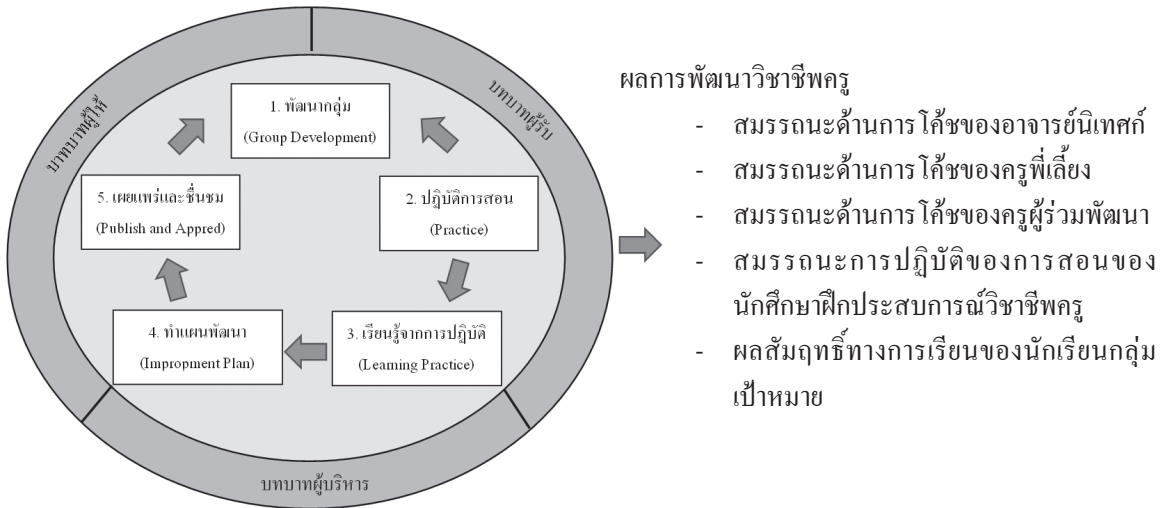
3. การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เป็นแนวคิดที่มุ่งให้เกิดการรวมกลุ่มสมาชิกมาวางแผนการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนโดยวางแผนปฏิบัติการสอนสะท้อนคิดจากการปฏิบัติและนำจุดพัฒนา มาวางแผนพัฒนาต่อไป

การบูรณาการแนวคิดดังกล่าวเน้นบทความนี้จึงนำแนวคิดทั้ง 3 แนวคิดมาบูรณาการรวมกันโดยใช้จุดเด่นของแนวคิดมาจากกระบวนการและบทบาทสมาชิกกลุ่มเพื่อใช้ในการฝึกปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครู สรุปเป็นตารางและแผนภาพดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการบูรณาการการโค้ช การศึกษาชั้นเรียน และสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาครู

กระบวนการโค้ช (Coaching)	การศึกษาชั้นเรียน (Leass on Study)	การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (Professional Learning Community): PLC	การบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาครู	บทบาทการโค้ชสมาชิกกลุ่ม
1. วางแผน (Planing)	1. จัดตั้งกลุ่มการศึกษาชั้นเรียน 2. ศึกษาข้อมูลชั้นเรียน 3. วางแผนการปฏิบัติ	1. เริ่มต้นด้วยขั้นตอนง่าย ๆ 1.1 แรงจูงใจกลุ่ม 1.2 ความรู้เบื้องต้น 1.3 จะพัฒนาอะไร/เพื่อเป้าหมายใด 2. วางแผน 3. กำหนดความคาดหวัง 4. เริ่มจากจุดเล็ก ๆ	1. พัฒนากลุ่ม (Group Development) 1.1 กำหนดและพัฒนาทีม 1.2 ศึกษา / วิเคราะห์ แลกเปลี่ยนข้อมูล 1.3 กำหนดเป้าหมาย วิธีการ 1.4 พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้	1. บทบาทผู้ให้ 1.1 ให้ข้อคิด เสนอแนะ 1.2 ให้ข้อมูล 1.3 วิเคราะห์ข้อมูลเสนอกลุ่ม 1.4 สะท้อนข้อมูล 1.5 บริการสื่อ / แหล่งเรียนรู้ต่อกลุ่ม 1.6 ให้การดูแลกลุ่ม 1.7 ให้กำลังใจ/คำชมเชย
2. สังเกต การสอน (Event Observation)	4. การสอนและสังเกตการสอนหรือบันทึกวีดิโอ การสอน		2. ปฏิบัติการสอน (Practice) 2.1 ศึกษาการสอนร่วมกัน 2.2 บันทึกวีดิโอการสอนในชั้นเรียน	2. บทบาทผู้รับ 2.1 รับฟังข้อเสนอนแนะ 2.2 รับข้อมูล 2.3 รับประสบการณ์ 2.4 รับการเรียนรู้ 3. ผู้บริหาร 3.1 ร่วมวางแผน 3.2 กำหนดบทบาท 3.3 กำกับแผนกิจกรรม
3. แสดงความคิดเห็นร่วมกัน (Reflecting)	5. อภิปรายและวิเคราะห์ผล 6. สะท้อนผลและวางแผนขั้นตอนต่อไป	5. ศึกษาข้อมูลและใช้ข้อมูล 6. วางแผนสู่ความสำเร็จในอนาคต 7. นำสู่สาธารณะ (เผยแพร่, ถ่ายทอด) 8. ฝึกฝนร่างกายและหล่อเลี้ยงสมอง (ยินดี / ฉลองความสำเร็จ)	3. เรียนรู้จากการปฏิบัติ (Learning Practice) 4. ทำแผนพัฒนา (Improment Plan) 5. เผยแพร่และชื่นชม (Publish and Appvecl)	

จากตาราง แสดงการบูรณาการการโค้ช การศึกษาชั้นเรียน และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาครู นำเสนอเป็นภาพกรอบแนวคิดการบูรณาการเพื่อการพัฒนาสมรรถภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 3 แสดงกรอบแนวคิดการบูรณาการการ ใ้ช้ การศึกษาชั้นเรียน และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาครู

จากตาราง และแผนภาพที่ 3 แสดงให้เห็นผลการบูรณาการการ ใ้ช้ การศึกษาชั้นเรียน การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เมื่อบูรณาการแนวคิดทั้ง 3 แนวคิด ดังกล่าว จะได้กระบวนการปฏิบัติ 5 ขั้นตอนและทุกขั้นตอนที่ทีมผู้ร่วมพัฒนาทุกคนจะปฏิบัติตนเองตามบทบาทการ ใ้ช้ที่ปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของกระบวนการพัฒนา ผลของการพัฒนาตามกระบวนการและบทบาทการ ใ้ช้ของสมาชิกกลุ่มจะเกิดผลในการพัฒนาทุกคนและส่งผลต่อนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ

1. จากตารางและแผนภาพการพัฒนาสมรรถภาพการฝึกปฏิบัติการสอนที่นำเสนอเป็นการพัฒนาที่ต่างจากวิธีการพัฒนาสมรรถภาพการฝึกปฏิบัติการสอนที่เคยปฏิบัติ เนื่องจากที่ผ่านมามีอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง มักเป็นผู้นิเทศ โดยการให้คำแนะนำ ซึ่งเน้นกับนักศึกษา การเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้เป็นบทบาทนักศึกษาที่อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ตรวจ แต่กระบวนการที่นำเสนอในบทความนี้ผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนามีบทบาทเท่าเทียมกันตามบทบาทในการ ใ้ช้จึงเป็นการพัฒนาสมรรถภาพที่ทุกฝ่ายยังไม่คุ้นเคยและมีผลให้ทุกฝ่ายต้องปรับเจตคติ ความเชื่อต่าง ๆ ปรับวัฒนธรรมในการนิเทศ หรือตัวนักศึกษาครูก็ต้องปรับบทบาทการเรียนรู้ของตนตามบทบาทการ ใ้ช้และตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของตนเอง

2. ประสิทธิภาพการทำงานร่วมกัน การปรับกระบวนการพัฒนาสมรรถภาพนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูดังกล่าว ผู้ร่วมพัฒนาทุกคนต้องมาปฏิบัติงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ต่อเนื่องและเท่าเทียมกัน ดังนั้น การเรียนรู้ปรับตัวที่จะทำงานร่วมกันตามกรอบบทบาทของการ ใ้ช้จึงนับเป็นปัจจัยที่ต้องพิจารณาและสร้างสรรค์ให้เกิดประสิทธิผลการทำงานของกลุ่ม

3. ความมั่นใจและมุ่งมั่นต่อการพัฒนาวิชาชีพ ทุกคนในกลุ่มต่างต้องพัฒนาตนเองทั้งความสามารถในบทบาทของการโค้ช การปฏิบัติการสอน การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล การจัดทำแผนการสอน การสะท้อนข้อมูลเพื่อการพัฒนา การปฏิบัติ ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวเป็นคุณลักษณะของวิชาชีพครู ดังนั้นความมั่นใจและมุ่งมั่นต่อการพัฒนาวิชาชีพจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จ

4. ความตระหนักต่อบทบาทการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ผู้ประกอบวิชาชีพครูทุกคนต้องตระหนักว่าวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน คุณภาพนักเรียนส่งผลต่อคุณภาพด้านต่าง ๆ ของประเทศในอนาคต ดังนั้นถ้ากลุ่มทุกคนมีความตระหนักต่อบทบาทการพัฒนาคุณภาพนักเรียนย่อมส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนา

บทสรุป

การบูรณาการการโค้ช การศึกษาชั้นเรียน และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเป็นการบูรณาการนวัตกรรม การพัฒนาคุณภาพครู คุณภาพคนที่มุ่งให้ทุกคนเกิดความตระหนักต่อการพัฒนาตนเอง ความภาคภูมิใจต่อผลการพัฒนาตนเอง โดยทุกคนได้รับการพัฒนาจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีความเท่าเทียมกันในบทบาทของการโค้ช ซึ่งแตกต่างจากวัฒนธรรมการพัฒนาวิชาชีพครูแบบเดิมที่มักได้รับการพัฒนา ขึ้นเเนะจากผู้ที่มิอำนาจทางวิชาการสูงกว่าผู้รับการพัฒนา การศึกษาชั้นเรียนเป็นการพัฒนาที่ทุกคนมุ่งช่วยเหลือกันในการพัฒนาการเรียนการสอนไม่ใช่งานอย่างโดดเดี่ยวในชั้นเรียนหรือการถูกสังเกตการสอนและประเมินการสอนจากผู้พัฒนา ส่วนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเป็นแนวคิดการพัฒนาที่ทุกคนได้ร่วมเรียนรู้ พัฒนาตนเองอย่างเท่าเทียมกัน และตามด้วยกิจกรรมการชื่นชมฉลองความสำเร็จ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมตะวันตก แนวคิดทั้ง 3 แนวคิดนำมาบูรณาการกันเพื่อเติมเต็มการพัฒนาสมรรถภาพการฝึกปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครูหรือจะนำไปใช้ในการพัฒนาครูประจำการได้ซึ่งต้องอาศัยการพร้อมใจ ขอมรับที่จะปรับเปลี่ยนบทบาท วัฒนธรรมการทำงาน การคิด ความเชื่อและเจตคติก็จะนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพครูของประเทศไทยได้สำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- [1] UNESCO. Education for a Sustainable Suture. 2015.
- [2] วัชรรา เครือคำอ้าย. การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุยฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2552: 291-293.
- [3] ดวงหทัย โฮมไชยะวงศ์. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการโค้ชและการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนพลครูประถมศึกษาของนักศึกษาวิชาชีพครู. 2557: 103-112.
- [4] วรณทิพา รอดแรงคำ และภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์. ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิตสาขาการสอนวิทยาศาสตร์ ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วารสารเกษตรศาสตร์(สังคม); 2544; 23(2); 104-117.
- [5] Neufeld and Roper” Barbara Neufeld and Dana Roper. Coaching: A Strategy for Developing Instructional Capacity Promises and Practicalities Education Matters, Inc. 2010.
- [6] วัชรราเล่าเรียนดี. ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ : ทฤษฎี กลยุทธ์ ผู้การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 12 ฉบับปรับปรุงใหม่. นครปฐม. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์. 2556.
- [7] กาญจนา คุณารักษ์. การออกแบบการเรียนสอน. นครปฐม. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์. 2558.

- [8] สุเทพ อ่อมเจริญ. เอกสารประกอบการอบรม การออกแบบการสอน (Instructional Design). นครปฐม. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์. 2550.
- [9] กระทรวงศึกษาธิการ. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนพิเศษ 56 ง หน้า 12. 2562.
- [10] Allen, L.E., Seaman, J.,& Garr,R.,Blending In: The Extentand Promise of Blended Education in the United States. The Sloan Conrretth; the United States of America.
- [11] นฤมล อินทร์ประสิทธิ์. การศึกษาชั้นเรียน: นวัตกรรมเพื่อการปฏิรูปครู; วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2552; 32; 2; 12-21.
- [12] Lewis, D;. Lesson Study: A handbook of teacher-led Instructional Change. Philadelphia: Research for better school. Inc.
- [13] วรลักษณ์ ชูกำเนิด; เอกนรินทร์ สังข์ทองและเขาวลิต เกิดทรัพย์. รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย. วารสารหาคีใหญ่วิชาการ. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี; 2557. 12(2); 123-134.
- [14] เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์; และคนอื่น ๆ. รายงานการวิจัยรูปแบบเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. พงศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะกรรมการข้าราชการครู. 2545.
- [15] สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 17. แนวทางการขับเคลื่อน PLC สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน Thailand 4.0 สพม. 17. มปป. มปป.